

Programma Managing Public Space zet een 'academische kop' op beheer

De emancipatie van beheer

Beheer wordt steeds meer een centrale schakel in de ontwikkeling en herinrichting van de openbare ruimte. Dat vraagt om een stevige en deels ook nieuwe inzet van de beheerder. Academische kennis komt daarbij goed van pas. Reden voor Wageningen University om samen met de beheerwereld het Programma Managing Public Space op te zetten.



De wereld van de beheerder was, gearcheerd gesteld, gericht op het in stand houden van voorzieningen die door ontwerpers zijn bedacht. Dat beeld is in hoog tempo aan het veranderen. 'Nieuwe grote opgaven zoals de energietransitie en klimaatadaptatie vallen samen met een grote hoeveelheid vervangingsoperaties in bestaand stedelijk gebied', zegt Marlies Brinkhuijsen. Zij tuigt momenteel het onderwijsprogramma voor de leerstoel Management

Public Space in oprichting op. 'Met die vervangingsoperaties en de nieuwe opgaven komt het werk van de beheerder automatisch centraal te staan. Want het gaat om grote investeringen die om een uitgekienende inzet en behoud van de assets vragen, anders kun je veel geld verliezen. Inbreng van kennis en expertise van de beheerder, ook op een meer strategisch en beleidsbreed niveau, is daarbij een noodzaak.'

Om te verduidelijken waar het om gaat, geeft Thomas Hartmann van Wageningen University een voorbeeld. Hij staat aan de lat voor het onderzoeksprogramma van Managing Public Space. 'Stel je een typische bloemkoolwijk uit de jaren

'70 voor. De wijk is gebouwd voor gezinnen met jonge kinderen dus er staan veel speelvoorzieningen. Maar de demografische samenstelling is in de loop van de tijd veranderd, er is behoefte aan andersoortige voorzieningen. Misschien wel een jeu-de-boulesbaan voor ouderen. Beheerders kijken al langer verder dan alleen de levensduur en spelen met herinrichtingen al in op ontwikkelingen in de bestaande wijken. De kennis die daarvoor nodig is, willen wij met het academische programma verder uitbouwen.'

EEN RAAMWERK VOOR NIEUWE OPGAVEN

Het is verleidelijk om kennis rond de nieuwe grote opgaven te or-



(bron: gemeente Apeldoorn)

ganiseren, zeker in een domein waarin zaken snel concreet worden gemaakt. ‘Maar dat is niet de inzet van ons programma’, stelt Hartmann. ‘Het gaat ons niet om de opgaven op zich, maar het vermogen om die strategisch te overzien en daar het beheer op af te stemmen. We weten namelijk niet wat de opgaven van morgen zijn. Neem de coronamaatregelen. Die hebben grote impact op de inrichting van de openbare ruimte. Terrassen hebben bijvoorbeeld veel meer ruimte nodig. Dat was in geen handboek of richtlijn voorzien. Het gaat erom dat je als beheerder een raamwerk maakt waar nieuwe opgaven in passen.’

‘We stellen “Living labs” centraal: studeren op locatie en aan een concrete casus werken’

Communicatie, dezelfde ‘taal’ spreken, is cruciaal om de rol van beheerder-nieuwe-stijl met verve te spelen. Daar is dan ook een belangrijk deel van het programma op gericht. Brinkhuijsen: ‘Het onderwijsprogramma staat open voor zowel professionals als studenten. Dat zorgt al voor interessante interactie tussen theorie en praktijk.

Die professionals zijn bovendien van diverse pluimage, waardoor het gesprek tussen vakdisciplines op gang komt. En we stellen “Living labs” centraal: studeren op locatie en aan een concrete casus werken. Dat past overigens ook prima in de wetenschapstraditie van Wageningen: veel het veld in.’

LEREN VAN EERDERE ‘PARADIGMASHIFTS’

Hartmann plaatst de ‘academiserings’ van beheer in historisch perspectief. ‘De beweging die beheer nu maakt, is al eerder gemaakt door planologen. Daar vond in de jaren ‘70 een verschuiving in denken en handelen plaats. Tot die tijd moesten er in het kader van de



wederopbouw snel buurten uit de grond gestampt worden. Dat veranderde: er kwam meer aandacht voor omgevingskwaliteit en inbreng van bewoners. De “engineer of space” werd een “mediator of space”. In de watersector zag je in de jaren ‘90 een soortgelijke beweging. Het ging niet alleen meer om het bouwen van robuuste waterwerken, er moest overlegd worden met belangengroepen. Een technet moest zomaar om tafel met bewoners. Het kostte tijd om daaraan te wennen. We kunnen leren van deze zogenoemde ‘paradigmashifts’; ze laten goed zien hoe cultuurverandering in zijn werk gaat. Een extra complicatie bij het beheer is dat er verschillende vakdisciplines (bijvoorbeeld riolering of boombeheer) actief zijn die niet allemaal in dezelfde fase van verandering zitten. Dat kan wrijving gaan geven.’

Het Programma Managing Public Space heeft als doel om de benodigde doorontwikkeling van kennis in en met de beheerwereld te analyseren en te ondersteunen. Lukt dat wel met een gering aantal studenten in een domein waar tienduizenden professionals actief zijn op lokaal, regionaal en nationaal niveau? Brinkhuijsen: ‘De studenten en alle andere betrokkenen bij de Living labs zijn onze ambassadeurs. Zij moeten ervoor zorgen dat de nieuwe benadering voet aan de grond krijgt, dat het zich als een olievlek uitbreidt. Veel aandacht voor communicatie rond het pro-

gramma helpt daarbij. We zijn dan ook erg blij met de partners van de stichting. Zij zijn in alle geledingen van het vakgebied werkzaam en kunnen bekendheid geven aan het programma.’

MOMENTUM

Met Managing Public Space is een belangrijke stap gezet naar het structureel inbrengen van academische kennis in beheer als vakgebied. Daarbij kunnen de ‘reguliere’ studenten enorm veel leren van de ervaringen van de professionals uit de beheerwereld. ‘We zijn nu druk bezig met het opzetten van onderzoeks- en onderwijsprogramma’s waarin deze groepen samen optrekken’, zegt Brinkhuijsen. ‘Als het goed is kan de eerste groep studenten en professionals volgend voorjaar beginnen.’ ‘We zijn blij dat we momentum te pakken hebben’, vult Hartmann aan. ‘We hebben grote ambities: een buitengewoon hoogleraar voor het onderwijsprogramma, een constante instroom van studenten, een groep promovendi die ontwikkelingen in binnen- en buitenland onderzoekt en structurele financiering. Ik ben overal deze zaken positief gestemd want je ziet hoe snel en vanzelfsprekend het initiatief wordt omarmd door een breed spectrum aan professionele partijen.’

Website

www.managingpublicspace.com

PROMOTIEONDERZOEK

Er is al een promovendus actief voor de stichting Managing Public Space. Eva Duivenvoorden gaat de komende vier jaar pionieren in het academische onderzoek naar het beheer van de openbare ruimte. Eva voert haar onderzoek uit in Living labs in wijken, steden en regio’s en zal haar bevindingen publiceren.

‘Het doel is om in kaart te brengen hoe beheer er op dit moment uit ziet’, zegt Duivenvoorden. ‘Bijvoorbeeld in wet- en regelgeving, in hulpbronnen en in denkbeelden en gewoontes. Op basis daarvan onderzoeken we wat de obstakels zijn voor bijvoorbeeld een meer integraal beleid. Daarom ben ik op zoek naar voorbeelden van klassieke of juist heel innovatieve beheerstijlen. Uiteindelijk kunnen uitvoerders op basis van onze bevindingen een integrale aanpak eenvoudiger faciliteren. Dat is het mooie van deze promotieplek: uiteraard is het academisch, maar uiteindelijk met een grote maatschappelijke en praktische bijdrage.’

Naast het promotieonderzoek van Duivenvoorden bouwt de stichting een groep buitenpromovendi op. Dit zijn professionals die naast hun werk een PhD-traject ingaan. De eerste buitenpromovendi zijn inmiddels begonnen. Het is de bedoeling dat er meer volgen.

Dat het programma (internationale) wetenschappelijke erkenning krijgt, blijkt verder uit een publicatie in het internationale wetenschappelijke tijdschrift Cities. In het onlangs verschenen artikel ‘Managing public space - A blind spot of urban planning and design’ wordt het initiatief uit de doeken gedaan voor een internationaal academisch publiek. Het artikel is te raadplegen via www.managingpublicspace.com.